

Narrativer i Islamisk Stats propagandamagasin, Rumiya – en digital tilgang til diskursanalyse¹

*Emma Elisabeth Kiis, cand.scient.soc. i Kriminologi, Aalborg
Universitet*

Abstract

This article uses messages communicated through the Islamic State's propaganda magazine, Rumiya, to explore the applicability of text mining methods in discourse analysis. The repertoire of narratives used in Rumiya is examined through the theoretical framework of Narrative Criminology in combination with Discourse Theory, as presented by Ernesto Laclau and Chantal Mouffe. Techniques and methods from the field of digital text mining are also applied. The current article therefore has two sections: a quantitatively-deduced discourse analysis and a qualitatively-deduced discourse analysis.²

Keywords

Islamic State, Propaganda, Text Mining, Topic Modeling, Narrative Criminology, Discourse Theory

Islamisk Stat, propaganda, text mining, topic modeling, narrativ kriminologi, diskursteorier

1. Indledning

Siden Islamisk Stat så dagens lys, blev terrorbevægelsen langsomt en faktor, der ikke kunne ignoreres på den internationale scene – ikke mindst på grund af en effektiv og målrettet propagandavirksomhed. Med udgivelser på bl.a. fransk og engelsk rettede flere af terrorbevægelsens propagandamaterialer sig direkte mod et vestligt publikum, hvor budskaberne viste sig at vinde genklang. Dette viste sig bl.a. ved Islamisk Stats succes med at rekruttere unge frivillige krigere fra Vesteuropa, også kendt som fremmedkrigere, til Islamisk Stats kampe i Syrien, hvor de

1. Title in English: Narratives in the Islamic State's propaganda magazine, Rumiya: a digital approach to discourse analysis
2. Denne artikel er baseret på mit speciale fra kandidatuddannelsen i Kriminologi ved AAU, og artiklen er derfor en viderebearbejdning af mit større materiale herfra.

kæmpede side om side med lokale tilhængere af Islamisk Stat. Danmark er, kun overgået af Belgien, et af de lande hvorfra Islamisk Stat har rekrutteret flest fremmedkrigere målt i forhold til indbyggertal (Lindekilde & Bertelsen, 2015, s. 30).

Gennem en analyse af hvilke identifikationsmuligheder, herunder handlingsanvisninger, Islamisk Stat stillede til rådighed i deres engelsksprogede propagandamagasin, Rumiyah – et magasin, der betragtes som en af Islamisk Stats primære medieplatforme rettet mod Vesten (Andersen & Sandberg, 2018, s. 3; Badar, 2016, s. 380), undersøger denne artikel anvendeligheden af text mining-metoder til brug i diskursanalyse. Med afsæt i den narrative kriminologi samt Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori, kombineret med digitale databehandlingsmetoder fra text mining-feltet, analyseres først Islamisk Stats narrative repertoire, hvortil de anvendte text mining-metoders rækkevidde i diskursanalyse undersøges.

2. Teoretisk ramme

2.1. Narrativ kriminologi

Den narrative kriminologi bygger på tidligere antagelser fra både sociologien og psykologien, der handler om, at individets fortællinger om sig selv er konstituerende for både individets identitet og handlinger (Presser, 2012, s. 3). Således retter interessen sig mod, hvad narrativet *gør*, snarere end hvad narrativet beskriver, eller afslører retrospekt – med andre ord analyserer den narrative kriminologi sprog som handling (Presser, 2016, s. 139; Sandberg, 2010, s. 455). Narrativer bør således betragtes som subjektive udlægninger af verden, som, uanset hvor meget det oplevede vinkles og forvrænges, øver indflydelse på fremtidig handling.

Selvom tidligere kriminologiske studier af narrativer overvejende beskæftiger sig med individets narrativ, så berører litteraturen dog også påvirkningen udefra. For selvom mening, herunder narrativer, altid konstrueres lokalt af individet, så reflekterer denne proces altid det »diskursive miljø« (Sandberg, 2010, s. 455). Det vil sige, at de narrativer, der er til rådighed for individet, betinges af den sociale kontekst, individet indgår i.

Denne artikel beskæftiger sig med de narrativer, eller det »narrative repertoire«, Islamisk Stat stiller til rådighed i deres propagandamagasin, Rumiyah, samt hvilke handlingsanvisninger disse narrativer foreskriver. Da narrativer identificeres i sproget gennem diskurser (Presser, 2009, s. 191), vender artiklen sig også mod det diskursteoretiske felt i forsøget på at afdække Islamisk Stats narrative repertoire.

2.2. Diskursteori

Inden for det samfundsvidenskabelige felt findes der omtrent lige så mange definitioner af diskursbegrebet, som der findes diskursteoretiske bidragsydere. Fælles for de diskursanalytiske tilgange er dog deres socialkonstruktivistiske udgangspunkt, der, ligesom den narrative kriminologi, betragter sproget som konstituerende for verden og som en forudsætning for vores adgang til den (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 11). Laclau og Mouffe definerer diskurs således:

"(...) we will call *articulation* any practice establishing a relation among elements such that their identity modified as a result of the articulatory practice. The structured totality resulting from the articulatory practice, we will call *discourse*. The differential positions, insofar as they appear articulated within a discourse, we will call *moments*. By contrast, we will call *element* any difference that is not discursively articulated." (Laclau & Mouffe, 1985, s. 105)

En diskurs former sig desuden omkring et »diskursivt centrum«, som andre tegn strukturerer sig omkring og får deres betydning i forhold til (Torfing, 1999, s. 98). Omkring dette centrum, eller nodalpunkt, samler der sig en række betydningsfulde ord, som uddyber og præciserer nodalpunktet – disse ords sammenhæng med nodalpunktet betegnes som en ækvivalenskæde (Torfing, 1999, s. 96-99; Laclau & Mouffe, 1985, s. 112).

Ligesom i den narrative kriminologi forstås subjektet som konstitueret i diskurserne, snarere end som et individ med en indre substans (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 53). Altså deler den narrative kriminologi og diskursteorien de samme grundantagelser, hvad angår subjektet – altså at det konstitueres gennem henholdsvis narrativer og diskurser. For diskursteorien bevirker det, at man, for at forstå subjektet, skal forstå de subjektpositioner diskurserne stiller til rådighed – subjekter er subjektpositioner i en diskursiv struktur (Laclau & Mouffe, 1985, s. 115). I forhold til den narrative kriminologi kan man betragte subjektpositionerne som diskursteoriens narrativer. Subjektpositionerne konstitueres i diskurserne og tilbyder subjektet noget at identificere sig med, som f.eks. »muslim« eller »fremmedkriger«, eller begge dele. Endvidere rummer subjektpositionerne nogle diskursivt konstruerede handlingsanvisninger, som man må leve op til, hvis man af omverdenen vil betragtes som f.eks. muslim – identifikationen alene er altså ikke nok. Laclau og Mouffes diskursteori rummer således en subjektforståelse, der, ligesom hos den narrative kriminologi, indeholder et handlingsorienteret aspekt.

3. Metodisk fremgangsmåde

Idet Laclau og Mouffe ofte kritiseres for ikke at tilbyde konkrete analytiske redskaber til brug i en diskursanalyse (Andersen, 1999, s. 88; Jørgensen & Phillips, 1999, s. 62-64), ligesom den narrative kriminologi heller ikke foreskriver nogen »best practice« i tilgangen til og undersøgelsen af narrativer (Sandberg, 2010, s. 461), udforsker denne artikel anvendeligheden af datametoder fra »text mining«. I samspil med begreber hentet hos Laclau og Mouffe forventes det, at disse metoder kan bidrage med konkrete analytiske redskaber i undersøgelsen af Islamisk Stats narrative repertoire.

I artiklen behandles Islamisk Stats tretten propagandamagasiner, Rumiyah. Magasinerne, som er Islamisk Stats tretten seneste udgivelser, er publiceret mellem 5. september 2016 og 9. september 2017. I alt indeholder magasinerne 124 artikler fordelt på 590 sider med både tekst og billeder. Gennem udledningen af diskurser i artiklerne identificeres de specifikke ord, eller ækvivalenskæder, der danner narrativet om en given subjektposition.

Bearbejdningen af datasættet falder i to dele; 1) kvantitativt udledte diskurser ved hjælp af metoder fra text mining-feltet, samt 2) kvalitativt udledte diskurser.

I den kvantitative udledning af diskurser anvendes programmeringssproget Python (version 3.6), som er et open source-programmeringssprog. Dertil benyttes brugerfladen Spyder (version 3.2.8), som tilgås gennem den grafiske brugergrænseflade Anaconda Navigator (version 1.8.7).

3.1. Kvantitativt udledte diskurser

Text mining er en overordnet betegnelse for en række forskellige digitale teknologier, der kan behandle store tekstbaserede datasæt (Miner et. al, 2012, s. 39). I denne artikel anvendes modellen »latent dirichlet allocation« (herefter LDA), som er en model, der bygger på antagelsen om, at dokumenter som regel vil rumme flere forskellige diskurser, og at tekster altid bygges op omkring disse (Blei, 2012, s. 78).

En diskurs forstås her som en samling af ord med varierende sandsynlighed for at optræde i en tekst, hvor en given diskurs artikuleres (Underwood, 2012). Heraf kan udledes to spørgsmål: Hvordan bestemmes det, hvilken diskurs ordet med størst sandsynlighed tilhører? Og hvordan bestemmes den sandsynlige placering af ord med forskellig betydning?

Det er disse spørgsmål, LDA-modellen sætter på formel (Underwood, 2012):

$$P(Z|W, D) = \frac{\# \text{ of word } W \text{ in topic } Z + \beta_w}{\text{total tokens in } Z + \beta} * (\# \text{ words in } D \text{ that belong to } Z + \alpha)$$

Figur: Ligning fra Underwood (2012).

Sandsynligheden for at ord W tilhører diskurs Z i dokument D gives således ved frekvensen af ord W i diskurs Z multipliceret med frekvensen af andre ord i dokument D , der tilhører diskurs Z . De to græske bogstaver, α og β , er hyperparametre, som balancerer diskurs- og ordfordelingerne, hvilket sikrer en symmetrisk, eller jævn, fordeling af diskurser over dokumenterne samt en jævn fordeling af ord over diskurserne (Blei, 2012, s. 80). Endvidere fastholder α og β sandsynligheden for, at diskurs- og ordfordelingerne *kunne* have set anderledes ud (Underwood, 2012).

Det der karakteriserer LDA-modellen er således antagelsen om, at alle tekster er genereret ud fra diskurser, hvorfor modellens grundantagelser ikke bevæger sig langt fra Laclau og Mouffes 'diskursforståelse. Forskellen mellem Laclau og Mouffes diskursteorier og LDA-modellen ligger imidlertid i udledningen, eller identificeringen, af diskurserne. Hvor Laclau og Mouffe arbejder med identificering og fortolkning af mening (momenter, nodalpunkter og ækvivalenskæder), arbejder LDA-modellen snarere med identificering af sandsynligheder baseret på syntaktiske mønstre (deraf den engelske samlebetegnelse »probabilistic topic modeling«) (Blei, 2012, s. 77). Således udledes diskurserne fra LDA-modelleringen ganske uden min fortolkning. Det er altså først, når jeg begynder at arbejde med de udledte diskurser, at min fortolkning kommer i spil.

I anvendelsen af ovenstående metode træffer jeg imidlertid nogle valg, som bør påpeges. Først og fremmest skal jeg definere antallet af diskurser, LDA-modellen skal udtrække fra mit datasæt. Da der ikke som sådan eksisterer en »best practice«, har jeg valgt at udtrække 50 diskurser. Først og fremmest er antallet håndgribeligt og til at overskue, samtidig med at antallet formodentlig er så højt, at det giver mig flere diskurser, end jeg »behøver«. Det efterlader mig derfor med friheden til selv at frasortere de diskurser, jeg anser som irrelevante og derimod udvælge de diskurser, hvori der findes noget – eller *nogen* – at identificere sig med.

Forud for LDA-modelleringen er der, foruden valget af antal diskurser, yderligere fire parametre, jeg har forholdt mig til; »random_state«, »iterations«, »passes« og antal ord pr. diskurs. De tre førstnævnte parametre er valgfrie at forholde sig til, men har dog væsentlige fordele. Random_state er et parameter, der sikrer reliabilitet i LDA-modellens træningsfase. Det vil sige, at når LDA-modellen inddeler datasættet i mindre »træningssæt«, bliver det muligt senere at udføre samme analyse, hvis random_state parameteret anvendes. Jeg har sat random_state = 1234. Det eksakte tal er ikke afgørende – det essentielle er blot, at tallet er det samme, om man ønsker at efterprøve mine resultater. Iterations og passes henviser til to parametre, der kan optimere nøjagtigheden af henholdsvis

ordfordelingen i diskurserne og distribueringen af diskurser over datasættet. Parametrene er særligt gavnlige for LDA-modellering på mindre datasæt, da de tillader modellen at gennemgå datasættet flere gange. Jeg har sat iterations og passes = 100. Jo højere værdier man indsætter i parametrene, des mere tidskrævende bliver LDA-modelleringen følgelig. Da mit datasæt er af en forholdsvis beskedne størrelse (text mining taget i betragtning), er det derfor muligt at operere med høje værdier i både iterations og passes.

Jeg valgt at udtrække de ti mest karakteristiske ord fra hver diskurs, da jeg mener, at antallet er tilstrækkeligt til at udlede mening fra diskurserne. Således fremgår de ti primære ord knyttet til hver diskurs sorteret efter ordenes vægtning – det vil sige, at det øverste ord i diskursen vægtes højest i den pågældende diskurs, det andet ord vægtes næsthøjest, og ligeså nedefter.

De 50 diskurser vil således afspejle mønstre af ord, der hyppigt forekommer sammen i artiklerne, og skaber dermed grundlag for, at man kan udlede det tematiske indhold – eller i hvert fald formode, hvad der er på spil.

3.2. Kvalitativt udledte diskurser

Til den kvalitative diskursanalyse udvælges artiklerne på baggrund af resultaterne fra LDA-modelleringen, som sætter mig i stand til at identificere de artikler, hvori udvalgte diskurser er særligt fremtrædende. Viser det sig eksempelvis, at subjektpositionen »muslim« indtager en betydelig rolle i diskurs X, kan jeg ud fra resultaterne i LDA-modelleringen aflæse, i hvilke artikler diskurs X er mest fremtrædende. Formålet med den kvalitative diskursanalyse er at undersøge, hvorvidt væsentlige informationer går tabt i LDA-modellens udledning af diskurser – altså om jeg kvalitativt kan udlede et mere nuanceret billede af de tidligere udledte subjektpositioner og narrativer fra analysens kvantitative del.

Udarbejdelsen af min kvalitative analyse falder i fire trin. 1) Hver artikel gennemlæses i sin helhed uden forsøg på at identificere hverken diskurser, subjektpositioner eller narrativer. 2) Dernæst gennemlæses artiklerne igen, hvorpå jeg undervejs markerer hvert ord, jeg betragter som et muligt nodalpunkt knyttet til en subjektposition. Eksempelvis »muslim«, »woman«, »man«, etc. – altså en betegnelse for noget, eller *nogen*, man kan identificere sig med. 3) Herpå læser jeg igen artiklerne. Denne gang har jeg fokus på de ord, der tilskriver de markerede nodalpunkter mening – altså nodalpunkternes ækvivalenskæder. Disse ord markeres. 4) På baggrund af de identificerede nodalpunkter og ækvivalenskæder udledes afslutningsvist de narrativer, der kan knyttes til de identificerede subjektpositioner.

Modsat den kvantitative tilgang beror den kvalitative udledning af diskurser, herunder subjektpositioner og narrativer, altså udelukkende på min fortolkning.

4. Analyse

4.1. Kvantitativt udledte diskurser

Da de 50 LDA-udledte diskurser i varierende grad henviser til forskellige subjektpositioner, udvælges de diskurser, der giver de bedste forudsætninger for at skildre Islamisk Stats narrative repertoire. Her er det et krav, at diskurserne indeholder ord, som repræsenterer mulige subjektpositioner – gerne som de vægtigste ord. De udvalgte diskurser fremgår således;³

Topic 9:	Topic 14:	Topic 21:	Topic 24:	Topic 29:	Topic 38:	Topic 42:	Topic 49
allah	allah	mujahidin	women	allah	attack	muslim	allah
said	injustice	khilafah	allah	would	city	kill	said
bless	muslim	base	husband	brother	brother	allah	muslim
messenger	mujahid	operation	deed	mujahidin	toward	permission	victory
brother	death	allah	pray	journey	murtaddin	kufr	upon
muslim	attack	force	masjid	khilafah	operation	blood	enemy
prophet	america	unite	home	path	istishhadi	injustice	messenger
deed	belgium	tawhid	better	jihad	kirkuk	christian	believe
islam	tourism	soldier	muslim	cause	police	mushrikin	pledge
life	lesson	kill	house	wealth	control	fight	indeed

4.1.1. Narrativet om »women«

Topic 24 kunne man give titlen »Kvinden« – ikke fordi diskursen henviser til kvinde i ental, men fordi diskursen blot er den ene ud af alle 50 diskurser, der henviser til det kvindelige køn. Dette sagt med forbehold for, at »muslim« og »mujahidin« også er roller, der kan udfyldes af kvinder. Disse forekomster retter sig dog formodentligt primært mod det mandlige køn. Denne antagelse bygger bl.a. på Center for terroranalyses rapport om kvinder i militant islamisme, hvor størstedelen af militant islamistisk propaganda hævdes at opfordre kvinder til passiv og ikke-voldelig støtte (CTA, 2012). Da »muslim« og »mujahidin« i overvejende grad indgår i diskurser, hvor ord som »attack«, »kill« og »fight« også indgår, er det således nærliggende at antage, at de primære forekomster af ordene hovedsagligt henviser til det mandlige køn.

Diskursen skildrer et billede af kvinden som en hjemlig husmor, hvis primære opgave er at holde hus og bede bøn (jf. »deed«, »pray«, »masjid« (masjid er det arabiske ord for moské), »home«, »house«), for således at fremstå som en bedre muslim (jf. »better«, »muslim«). Ordet »pray« er endvidere diskursens eneste ud-

3. Jeg har valgt at bevare indekseringen, som den fremstår i Python, hvor diskurserne navngives »topics« og indekseres fra 0-49. Desuden bevarer jeg ordene, som de oprindeligt er fremstillet i Rumiya – altså på engelsk med enkelte arabiske udtryk.

sagnsord, og dermed den eneste konkrete handlingsanvisning, der knytter sig til subjektpositionen. Desuden giver »husband« indtrykket af, at kvinden bør ses i relation til en mand – hun står med andre ord ikke alene. Således kan man udlede et forholdsvist stereotyp og patriarkalsk narrativ, som fastholder kvinden i hjemmet fordybet i bøn og huslige pligter.

4.1.2. Den pligtopfyldende muslim og håbet om Allahs velsignelse

Topic 9 og 49 karakteriseres ved en overordnet positiv og håbefuld skildring af livet som rettroende muslim, da begge narrativer har tilfælles, at der hverken indgår negativt ladede ord eller voldelige handlingsanvisninger. Begge diskurser omsluttet desuden af Allahs formanende ord »allah« og »said«. De tilgængelige subjektpositioner gives ved henholdsvis »brother« og »muslim« for topic 9 og »muslim« for topic 49.

Topic 9 skildrer et narrativ, hvor du som budbringer af guds ord (jf. »messenger«), eller som en del af det muslimske broderskab, kan se frem til et liv velsignet af Allah, hvis blot du følger Islam, som den fremlægges af Islamisk Stat. Særligt ved ækvivalenskæden »deed«, »islam« og »life« henledes opmærksomheden på den religiøse pligt, der er forbundet med modtagelsen af Allahs velsignelse. Det fremgår ikke eksplicit af det pågældende narrativ, hvad denne pligt indebærer, selvom tilslutningen til Islamisk Stat må regnes for et kvalificeret bud. At Islamisk Stat udelader nøjagtig, hvad pligten indebærer, må imidlertid betragtes som en god taktik, om man ønsker at fremstille narrativerne særligt attråværdige.

I topic 49 er pligt, eller i dette tilfælde »pledge«, også et dominerende tema. I kraft af ordtriaten »victory«, »upon«, »enemy«, som angiver, at man som muslim står i et konfliktfyldt forhold til nogen, gives narrativet mere retning end hidtil. Det er dog en konflikt, man kan forvente at komme sejrrig ud af, hvis man blot opfylder sin religiøse pligt (jf. »believe«, »pledge«).

Dermed står den religiøse pligt frem som den dominerende handlingsanvisning i topic 9 og topic 49.

4.1.3. Vejen mod kalifatet

Topic 21 og 29 henleder opmærksomheden på Islamisk Stats mål om at etablere et islamistisk kalifat (jf. »khilafah«).

Topic 29 rummer subjektpositionerne »brother« og »mujahidin«, der indgår i et narrativ, hvor vejen mod kalifatet går gennem deltagelsen i hellig krig (jf. »journey«, »path«, »jihad«). Udfaldet, eller belønningen, er velstand og rigdom (jf. »wealth«). Handlingsanvisningerne bliver mere konkrete end i de foregående narrativer, idet jihad indtager en plads blandt de fremhævede ord, ligesom vi præ-

senteres for subjektpositionen »mujahidin«, som blot ved sin betegnelse foreskriver handling.

Med ordet »kill« rummer topic 21 måske nok den mest håndgribelige handlingsanvisning hidtil. Diskursen samler sig om subjektpositionen »mujahidin« og skildrer et narrativ, hvor den hellige kriger spiller en afgørende rolle for Islamisk Stats succes. Med ordene »base«, »operation«, »force« og »soldier« bærer diskursen endvidere præg af et overvejende militært tema, som i sig selv virker mere handlingsorienteret end de foregående. Ordet »tawhid«, der oversættes fra arabisk til det engelske »unification« og handler om den muslimske afstandtagen fra kristendommens lære om treenigheden, bidrager med yderligere en handlingsanvisning. Således indtager handlingsanvisningerne til narrativet om »mujahidin« en mere fjendtlig og aggressiv orientering.

Modsat topic 21's militære antræk har topic 29, hvor »allah« fremgår som det vægtigste ord, art af en mere religiøs artikuleret diskurs, som derfor i sammenligning kan synes mere passiv, eller »fredelig«, i sin fremstilling af vejen mod kalifatet. Endvidere er det værd at påpege, at »mujahidin« er flertalsformen for »mujahid«, hvilket i sig selv kan skabe en forestilling om samhørighed og fællesskab.

4.1.4. *Anti-Vesten*

Topic 14 og 42 synes at være særligt rettede mod Vesten (jf. »christian«, »america«, »belgium«), ligesom begge diskurser samtidig indikerer en følelse af uretfærdighed (jf. »injustice«). Især topic 42 rummer et fjendtligt og målrettet narrativ, der beskriver, hvordan subjektpositionen »muslim«, med Allahs velsignelse, eller tilladelse, bør bekæmpe og slå de kristne og vantro ihjel (jf. »allah«, »permission«, »kill«, »fight«, »kufr« (oversættes fra arabisk til vantro), »mushrikin« (arabisk betegnelse for en, der tilbeder andre end Allah), »christian«). Handlingsanvisningerne er her særligt fremtrædende – ikke mindst med »kill« som det tungevejende ord, kun overgået af »muslim«. Topic 14 og 42, med subjektpositionerne »mujahid« og »muslim«, fremstår dermed som de hidtil mest aggressive og målrettede narrativer.

4.1.5. *Martyrdommen*

Topic 38 rummer som den eneste diskurs et martyr-relateret ord, »istishadi«, der oversættes fra arabisk til »martyrdom seeker«. Her skildres et narrativ om den muslimske broder, der søger martyrdommen i byen Kirkuk (jf. »brother«, »istishadi«, »city«, »kirkuk«). Ordene »toward«, »operation«, »police« og »control« giver i tillæg indtrykket af en strategisk udtænkt plan for et selvmordsangreb. Diskursen virker umiddelbart mere konstaterende end appellerende ift. at fremme

angreb mod de vantro. Det kan skyldes fraværet af religiøse ord, såsom kombinationen af »allah« og »said«, eller »islam« og »bless«. De religiøse argumenter synes altså fraværende, måske fordi diskursen blot repræsenterer en rapport om et udført angreb. Ikke desto mindre tilskrives subjektpositionen om den muslimske broder et handlingsorienteret narrativ i kraft af ordet »istishhadi«, foruden naturligvis ordet »attack«.

4.1.6. Opsummering

Der kan derpå udledes i alt fire subjektpositioner; kvinden, muslimeren, den muslimske broder og den hellige kriger, hvortil der følger både narrativer og handlingsanvisninger. Disse opsummeres i det nedenstående, hvoraf det ved hver ækivalenskæde fremgår med småt, hvilke diskurser der har dannet grundlag for kæden:

Subjektposition	Ækivalenskæde	Narrativ	Handlingsanvisning
"women"	[husband, deed, pray, masjid, home, better muslim, house] ²⁴	Fremstiller kvinder i en stereotyp, eller gammeldags, kønsrolle.	1) Hold hus 2) Bed bønner
"muslim"	[bless, deed, islam, life, messenger, believe, pledge, victory] ^{9, 49} [injustice, allah, permission kill, fight, attack, death, blood] ^{14, 42}	1) Fremstiller muslimer som pligttopfyldende og derfor velsignede af Allah, hvilket ligeledes bevirker, at de kan forvente at gå en sejrrig fremtid i møde. 2) Fremstiller muslimer som personer, der i Allahs navn kæmper for retfærdighed.	1) Efterlev din religiøse pligt som retroende muslim 2) Vær fast i din tro 3) Kæmp for retfærdighed 4) Angrib og slå fjenden ihjel
"brother"	[islam, life, bless, jihad, journey, path, khilafah, cause, wealth] ^{9, 29} [istishhadi, mansur, jihad, terror, attack, fight, kill, burn, destruction] ^{3, 32, 38}	1) Fremstiller muslimske brødre som personer, der, hvis de følger vejen mod kalifatet og opfylder deres religiøse pligt, kan forvente Allahs velsignelse samt betydelig rigdom. 2) Fremstiller muslimske brødre som både martyrer og sejrige hellige krigere.	1) Følg Islamisk Stat i kampen for kalifatet 2) Tilslut dig den hellige krig (jihad) 3) Søg martyrdøm 4) Begå terrorangreb 5) Angrib og slå fjenden ihjel
"mujahid"	[tawhid, journey, path, khilafah, injustice, jihad, attack, kill, cause, wealth] ^{14, 21, 29}	Fremstiller den hellige kriger som en, der gennem jihad kæmper for retfærdighed og for oprettelsen af kalifatet.	1) Tilbed kun Allah 2) Følg Islamisk Stat i kampen for kalifatet 3) Tilslut dig den hellige krig (jihad) 4) Angrib og slå fjenden ihjel

Da de forskellige subjektpositioner i høj grad overlapper hinanden, kunne man argumentere for at samle de tre subjektpositioner, muslimen, den muslimske broder og den hellige kriger, under ét. Skildringen beror imidlertid på et valg om at nuancere forståelsen af Islamisk Stats diskursivt artikulerede subjektpositioner og narrativer. Pointen er her, at man risikerer at overse interessante nuancer i måden, hvorpå Islamisk Stat henvender sig til sit publikum. F.eks. forekommer narrativerne om »muslim« at fremstå en anelse mere afdæmpede i artikulationen af vold (alt taget i betragtning), ligesom volden i disse tilfælde i højere grad begrundes med henvisninger til både uretfærdighed og islam, end det gør sig gældende for narrativerne knyttet til »brother« og »mujahid«. Denne artikulation kunne således være et udtryk for Islamisk Stats bevidsthed om, at den diskursive kamp om meningsudfyldelsen af den flydende betegner »muslim« indgår på andre præmisser end »brother« og »mujahid«, qua ordets generelle henvisning til alle tilhængere af islam – altså ordets historisk indlejrede betydning.

Islamisk Stat formår endvidere at henvende sig til sit publikum, som var de allerede en del af Islamisk Stats fælleskab – særligt ordet »brother« giver i sig selv et indtryk af familiær tilknytning. Narrativerne om den muslimske broder appellerer til en fællesskabsfølelse, der artikuleres gennem to forskellige narrativer – et overvejende religiøst narrativ samt et religiøst-krigerisk narrativ. Den hellige krigers narrativ læner sig tæt opad det religiøst-krigeriske narrativ, men fremstår mere rettet mod kampen for kalifatet. Dertil synes voldsaspektet i narrativet om den muslimske broder til gengæld mere orienteret mod terrorrelaterede handlingsanvisninger – eller med andre ord; vold for frygtens skyld. Således kunne Islamisk Stats narrativer om den muslimske broder antyde, at broderskabsfølelsen spiller en væsentlig rolle, når terrorbevægelsen tilskynder individer til at begå voldsrelaterede terrorhandlinger – en nuance der kan gå tabt, hvis subjektpositionerne samles under én.

4.2. Kvalitativt udledte diskurser

På denne baggrund er jeg således interesseret i artikler til min kvalitative analyse, hvori subjektpositionerne »woman«, »muslim«, »brother« og »mujahid« spiller en væsentlig rolle. Af de 50 LDA-udledte diskurser udvælger jeg derfor fire diskurser med henholdsvis »woman«, »muslim«, »brother« og »mujahid« som et af de vægtigste ord. De udvalgte diskurser er topic 5 (brother), topic 21 (mujahidin), topic 24 (woman) og topic 42 (muslim).

Gennem LDA-modellens anslåede distribuering af diskurser over artikler udvælges de artikler, hvori diskurserne er mest fremtrædende. Topic 5 er fremtrædende i 93% af artikel 113; topic 21 er fremtrædende i 97% af artikel 79; topic 24

er fremtrædende i 65% af artikel 114; topic 42 er fremtrædende i 50% af artikel 65.⁴ Det giver mig følgende artikler: Artikel 65) Issue 7: Establishing the Islamic State »*What they never told me*«, s. 18-20. Artikel 79) Issue 8: Among the believers are men »*And fight the mushrikin collectively*«, s. 38-39. Artikel 113) Issue 12: It will be a fire that burns – the cross and its people in Raqqa »*It will be a fire that burns – The cross and its people in Raqqa*«, s. 32-35. Artikel 114) Issue 12: It will be a fire that burns – the cross and its people in Raqqa »*The female slaves of Allah – In the houses of Allah*«, s. 36-38.

I de kvalitativt udledte diskurser, herunder narrative, knytter subjektpositionen »brother« sig til subjektpositionen »mujahidin«. Det vil sige, at ordet »brother« næsten udelukkende benyttes som en henvisning til »mujahidin«, hvorfor de to subjektpositioner her, modsat den kvantitative analyse, samles til én; »mujahidin«, eller; den hellige kriger. De hellige krigere fremstilles som gode, retfærdige og rettroende muslimer, som med Allahs hjælp forsvare sig mod fjenden, de vantro. I kampen har de hellige krigere, takket være tro, styrke og høj moral, udvist uovertrufne evner udi militær kampdygtighed, som har fået de fjendtlige styrker til at falde sammen i frygt og fortvivlelse. Det er de gode hellige krigere og Islamisk Stat, der er under angreb, og som kæmper for at forsvare islam og hele det muslimske folk – og de hellige krigere vil sejre. Faktisk efterlader narrativet ikke plads til nederlag – du vil sejre, uanset om du overlever eller ser din sidste dag i kampen mod fjenden – enten møder du skabelsens herre, Allah, og opnår den høje status som martyr, eller også vil du resten af livet opnå flere sejre og erobringer samt øget styrke og tro. Sejr synes således at være de hellige krigeres eneste skæbne. Narrativet præges desuden af fællesskab, hvor en enorm vilje til at stå sammen står frem som endnu et tungtvejende tema. Det giver indtryk af, at man som hellig kriger altid er en del af et stærkt og tæt fællesskab. Islamisk Stats glorificering af den hellige krigs ofre (martyrerne) nedtoner samtidig brutaliteten forbundet med at være en del af Islamisk Stats mujahidin-hær, og selvom handlingsanvisningerne knyttet til den hellige kriger ikke fremgår særlig konkrete, så står én ting klart; aktiv deltagelse i Islamisk Stats hellige krig er en forudsætning.

Diskursen om kvinden tager form som et oprids af religiøse påbud, snarere end et egentligt narrativ. Den diskursive struktur afslører således ikke meget om, hvem man som kvinde kan identificere sig med. Dog kan man, med afsæt i de uendelige restriktioner, gøre sig nogle antagelser herom. Islamisk Stat artikulerer

4. Python indekserer artiklerne fra 0 og opefter, således den første artikel i 1. udgave af Rumi-yah får indeks 0 – og dermed betegnes artikel 0.

den grundlæggende, og i øvrigt meget tydelige, holdning, at kvinder bør forblive i deres hjem og kun nødigt bevæge sig uden døre. Således står denne diskurs nærmere frem som et tegn på Islamisk Stats bifald af patriarkalske samfundsstrukturer, end som identifikationsmulighed for kvinder.

Til subjektpositionen »muslim« knytter der sig et narrativ, som hovedsagligt får sin mening tilskrevet i dets modsætningsforhold til de muslimer, som har vendt Allah ryggen. De betegnes »såkaldte muslimer« og karakteriseres ved den vestlige verdens demokratiske normer og værdier og konstitueres dermed i et antagonistisk forhold til den rettroende muslim. Her påpeges det, hvordan Allah forbyder den rettroende muslim at deltage i folkeafstemninger, støtte demokratiet, aftjene værnepligt – i det hele taget alt, der støtter de demokratiske samfundsstrukturer. Handlingsanvisningerne er således klare; tag afstand fra alle aspekter af de demokratiske samfundsstrukturer, følg altid Allahs ord, udfør »takfir« (takfir betegner handlingen, hvor en muslim erklærer en anden muslim for vantro) og støt op om Islamisk Stat. Narrativet om den »såkaldte muslim« sammenflettes med den rettroende muslim gennem narrativets plot, der skildrer den »såkaldte muslims« forvandling til rettroende muslim. Gennem artiklen oplyses de »såkaldte muslimer« om, at de lever et liv som vantro, hvorefter narrativets handlingsanvisninger tilbyder sig som »løsning« på dette »problem«, hvis man ønsker at vende tilbage til den sande islam.

Endvidere er narrativets fortæller en kvinde, hvormed Islamisk Stat alligevel bidrager med en kvindelig identifikationsmulighed. Selvom selve skildringen af narrativet dog forekommer at være særdeles kønsneutralt, så skaber Islamisk Stat, med anvendelsen af en kvindelig forfatter, alligevel et indtryk af, at Islamisk Stat også er et sted for kvinder.

5. Resultater

5.1. *Islamisk Stats narrative repertoire*

Overordnet tilbydes der to subjektpositioner, eller identifikationsmuligheder, i Islamisk Stats propagandamagasin, Rumiyah; den hellige kriger og den rettroende muslim. De hertil knyttede narrativer tilbyder individet struktur, fællesskab, anerkendelse og respekt, og er altså de primære virkemidler, Islamisk Stat trækker på. Hvis man som individ føler sig ensom, marginaliseret eller har svært ved at begå sig og derfor søger efter tilhørsforhold og struktur i tilværelsen, så tilbyder identificeringen med subjektpositionerne, den hellige kriger og den rettroende muslim, netop det. Det tilfalder dog ikke individet ved blot at identificere sig som hellig kriger eller rettroende muslim – man må også følge de diskursivt konstrue-

rede handlingsanvisninger, der følger med, hvis man af andre, herunder Islamisk Stat, ønsker at blive betragtet som hellig kriger eller rettroende muslim.

Ifølge den narrative kriminologi skabes og formes individets oplevelse af tilværelsesforankring og identitet gennem narrativer (Presser, 2016, s. 146). Det vil sige, at den historie individet fortæller om sig selv, enten verbalt eller i form af tekst, er en essentiel del af individets forsøg på at skabe den fornødne struktur og meningssammenhæng, som eftersøges. Har man ikke selv kunne skabe den fornødne struktur, har Islamisk Stat således stillet et narrativt repertoire til rådighed, der har tilbudt netop dette.

Ikke overraskende viser nærværende undersøgelse, hvordan Islamisk Stat griber fat om netop de virkemidler, Lindekilde & Bertelsen (2015) også påpeger som de væsentligste drivkræfter for unges tilslutning til Islamisk Stat. I en undersøgelse af danske fremmedkrigere påpeger Lindekilde & Bertelsen (2015), hvordan personlige udfordringer, følelsen af fremmedgørelse, marginalisering og manglende mening med tilværelsen er blandt de primære årsager hos unge, som har søgt tilslutning til Islamisk Stat. Frem for blot at drage paralleller mellem religiøs ekstremisme og voldelige terrorhandlinger fremhæves individets søgen efter en stabil identitet som en væsentlig faktor for Islamisk Stats succes med rekruttering af unge danskere.

Dertil bør også nævnes, hvordan Andersen & Sandbergs studie (2018) ligeledes understreger Islamisk Stats forsøg på at tiltrække marginaliserede grupper i Vesten. Gennem deres studie af »Dabiq« (forløberen til Rumiya), viser de, gennem teorier om subkulturer og sociale bevægelser, hvordan Islamisk Stat fremstiller sig selv som modreaktion til det vestlige samfunds normer og værdier. Også her fremhæves en »os og dem«-retorik i skildringen af uretfærdighedsforholdet mellem den vestlige verden og Islam, hvor Vesten portrætteres som undertrykker af det muslimske folk. Hertil påpeges også Islamisk Stats romantisering af krig med virkemidler som ære, anderkendelse og fællesskab, ligesom den overdrevne fortælling om Islamisk Stats succes også er et grundlæggende tema. Til forskel fra dette studie bidrager Andersen & Sandberg (2018) dog med et mere nuanceret billede af Islamisk Stats fremstilling af vold og maskulinitet, herunder hvordan voldsaspektet kan være med til at motivere og tiltrække individer fra Vesten alene gennem den spændning, som vold kan producere.

Islamisk Stats fremkomst, kombineret med et vestligt samfund, der historisk set har været præget af individualisering og stigende »forandringsparathed« (Jørgensen, 2014, s. 71-74), har således udgjort en frugtbar situation for en terrorbevægelse, der gennem propaganda har søgt at påvirke søgende individer til deltagelse i krig.

6. Konklusion

6.1. LDA-modelleringens rækkevidde

Set i forhold til subjektpositionerne »mujahid« og »brother«, illustrerer den kvalitative analyse, at sondringen mellem de to subjektpositioner måske har været overflødig. På den anden side evner LDA-modelleringen måske netop at skabe distinktioner mellem narrativer, som ikke er mulige for det blotte øje at identificere ved en kvalitativ diskursanalyse. Med andre ord at Islamisk Stat måske netop lykkedes med at sløre deres virkemidler gennem en yderst intelligent og velovervejet artikulation af deres propagandamateriale. Derimod synes de øvrige subjektpositioner, og de dertilhørende narrativer og handlingsanvisninger, at følge de samme strukturer, som identificeret i analysen af LDA-modellens diskurser. Så selvom den kvalitative analyse bidrager med nogle mere specifikke oplysninger, som eksempelvis fortælleren, eller forfatteren, af et specifikt narrativ, så synes det overordnede indhold af de identificerede narrativer at stemme overens. For subjektpositionen »muslim« gælder det eksempelvis stadig, at narrativet fremstår som mere afdæmpet i artikulationen af vold, mens religionen, herunder den religiøse pligt, igen indtager en mere dominerende rolle, set i forhold til narrativet knyttet til »mujahid«. På samme måde synes narrativet om »mujahid«, hvis man tager højde for inkluderingen af »brother«, at stemme overens med resultaterne fra analysen af LDA-modellens diskurser, hvor bl.a. fællesskabsfølelsen blev fremhævet som et væsentligt aspekt i mujahidinernes narrativ. Dog synes narrativet om »mujahid« udledt af den kvalitative analyse at fremstå mindre aggressivt og voldsorienteret, set i forhold til narrativet udledt af LDA-modellens diskurser. Narrativet om kvinden i den kvalitative analyse bekræfter ligeledes LDA-modellens skildring af subjektpositionen. Dog bidrager denne del af analysen nok med det mindst nuancerede supplement i rækken.

Styrken ved LDA-modelleringen er, at man med få midler kan udtrække mening af enorme tekstbaserede datasæt – essentielt i en tid, hvor de tekstbaserede data i stor stil overstiger den menneskelige kapacitet til bearbejdningen heraf. Det gøres altså muligt – uden nogen form for gennemlæsning af materialet – at fortolke det narrative repertoire Islamisk Stat stiller til rådighed i Rumiya. Hvor metoden imidlertid, og måske altid, kommer til kort, er i den efterfølgende bearbejdning diskurserne – resultaterne fra LDA-modelleringen bør med andre ord aldrig stå alene, men altid være genstand for menneskelig fortolkning. Dertil er det interessant at påpege, hvordan de LDA-udledte diskurser fremstår langt mere brutale og voldeligt orienterede, end det gør sig gældende for de kvalitativt udledte diskurser. Så selvom undersøgelsens grundlæggende fortolkninger langt hen ad vejen giver os de samme resultater, så synes LDA-modelleringen at stille skarpe-

re på voldsaspektet i de identificerede handlingsanvisninger. Ved gennemlæsningen af artiklerne til den kvalitative diskursanalyse, synes brutaliteten og voldsorienteringen enormt nedtonet, næsten subtil, selvom de grundlæggende budskaber fortsat er de samme. Således evner Islamisk Stat meget dygtigt gennem sproget at sløre det brutale og voldelige aspekt i deres propagandamateriale – en sløring som LDA-modelleringen synes at stille skarpt på.

LDA-modelleringen viser sig således ganske anvendelig i diskursanalyse, særligt på datasæt af betydeligere størrelse, hvor gennemlæsning derfor ikke er mulig. Opmærksomheden bør i så fald være på den efterfølgende fortolkning af de kvantitativt udledte diskurser, som kræver, at man forholder sig kvalitativt til dem i en reel analyse heraf. LDA-modelleringen kan således aldrig erstatte den klassiske diskursanalyse én til én, men bidrager med et yderst brugbart værktøj, som giver os mulighed for at udtrække meningsindhold fra enorme datamængder og stille skarpt på netop de temaer, vi ønsker at vide mere om.

Litteratur

- Andersen, N.Å. (1999). *Diskursive analysestrategier*. København: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. ISBN: 8770343136.
- Andersen, J.C. & Sandberg, S. (2018). *Islamic State Propaganda: Between Social Movement Framing and Subcultural Provocation*. *Terrorism and Political Violence*, 28 July 2018, s. 1-21. Routledge (Taylor & Francis Group). <https://doi.org/10.1080/09546553.2018.1484356>
- Badar, M.E. (2016). *The Road to Genocide: The Propaganda Machine of the Self-declared Islamic State (is)*. *International Criminal Law Review*, May 2016, Vol. 16 (3), s. 361-411. <https://doi.org/10.1163/15718123-01603004>
- Blei, D.M. (2012). *Probabilistic Topic Models*. *Communications of the ACM*, Volume 55 Issue 4, April 2012, s. 77-84. <https://doi.org/10.1145/2133806.2133826>
- CTA (2012). *Kvinder i militant Islamisme*. Center for Terroranalyse, Politiets Efterretningstjeneste.
- Jørgensen, P.S. (2014). *Identitet som social konstruktion*. I: Spaten, O. (red.), *Unges identitet og selvopfattelse*. 1. udgave. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag. ISBN: 978-87-7112-100-1.
- Jørgensen, M.W. & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. 1. udgave. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag. ISBN: 87-7867-075-6.
- Laclau, E. & Mouffe, C. (1985). *Hegemony & Socialist Strategy – Towards a Radical Democratic Politics*. London: Verso. ISBN: 0-86091-769-X.
- Lindekilde, L. & Bertelsen, P. (2015). *Voldelig transnational aktivisme: Islamisk Stat, foreign fighters og radikalisering*. *Dansk Sociologi*: Dec 2015, vol. 26(4), s. 28-51, 94. <https://doi.org/10.22439/dansoc.v26i4.5035>
- Miner, G., Elder, J., Fast, A., Hill, T., Nisbet, R. & Delen, D. (2012). *Practical Text Mining and Statistical Analysis for Non-Structured Text Data Applications*. Amsterdam: Elsevier Inc. ISBN: 0-12-387011-9. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-386979-1.00020-7>

<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-386979-1.04001-9>

<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-386979-1.11001-1>

<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-386979-1.00026-8>

- Presser, L. (2012). Getting in top through mass murder: Narrative, metaphor, and violence. *Crime Media Culture: Vol. 8(1)*, s. 3-21. UK: SAGE Publications. <https://doi.org/10.1177/1741659011430443>
- Presser, L. (2009). The narratives of offenders. *Theoretical Criminology: Vol. 13(2)*, s. 177-200. UK: SAGE Publications. <https://doi.org/10.1177/1362480609102878>
- Presser, L. (2016). Criminology and the narrative turn. *Crime Media Culture: Vol. 12(2)*, s. 137-151. UK: SAGE Publications. <https://doi.org/10.1177/1741659015626203>
- Sandberg, S. (2010). What can »Lies« Tell Us about Life? Notes towards a Framework of Narrative Criminology. *Journal of Criminal Justice Education*, 21(4), s. 447-465. Routledge. Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.1080/10511253.2010.516564>
- Torfig, J. (1999). *New Theories of Discourse: Laclau, Mouffe and Žižek*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd. ISBN: 0-631-19558-0.
- Underwood, T. (2012). Topic modeling made just simple enough. *Identificeret* 31. januar 2020: <https://tedunderwood.com/2012/04/07/topic-modeling-made-just-simple-enough/>